

Одегова Л.І.,

завідувач науково-методичного сектору Комунального закладу культури «Миколаївський обласний художній музей ім. В. В. Верещагіна», м. Миколаїв

ВИСТАВКИ В ХУДОЖНЬОМУ МУЗЕЇ ІМ. ВАСИЛЯ ВЕРЕЩАГІНА (З ДОСВІДУ РОБОТИ МОХМ ІМ. В. В. ВЕРЕЩАГІНА ЗА 2019 Р.)

Функції сучасного музею доволі складні, а форми діяльності різноманітні. «Згідно з парадигмою сучасної світової музеології, музей – це один з інструментів самоусвідомлення культури у процесі створення нею власної концепції розвитку та самоідентифікації певної культури (етнокультурної спільноти) щодо інших культур» [1, с.11]. Важливий напрямок діяльності Миколаївського обласного художнього музею ім. В. В. Верещагіна – організація та проведення виставок творів образотворчого мистецтва із фондів музею та приватних колекцій. Виставкові експозиції мають різноманітні формати: одноденні та довготривалі, персональні та групові, обласні та всеукраїнські тощо. Статті музейників про окремі виставки іноді з'являлися в сучасних засобах інформації упродовж 2019 р., проте системного хронологічно-тематичного наукового дослідження на тему «Виставкова робота МОХМ ім. В. В. Верещагіна за 2019 р.» співробітниками музею поки ще не зроблено. Дана наукова розвідка – «Виставки в Художньому музеї ім. Василя Верещагіна» (з досвіду роботи МОХМ ім. В. В. Верещагіна за 2019 р.) – це спроба дослідити виставкову діяльність музею за 2019 р. на прикладі п'ятох знакових тематичних виставок. Невпинне зростанням запиту глядачів на нові цікаві художні виставки актуалізує вивчення вищевказаної теми. Практичний досвід виставкової роботи МОХМ ім. В. В. Верещагіна може бути використаний художніми музеями Миколаївщини та України.

Тривалий час Художній музей ім. Василя Верещагіна регулярно проводить виставковий цикл «Майстер та його учні». За останнє десятиліття експонувалися виставки присвячені художникам-педагогам К. Коровіну, А. Куїнджі, Г. Плужнику, О. Шовкуненку. 1997 р. відбулася виставка під назвою «Роман Вайншток і його учні». А через 22 роки (20 березня 2019 р.) у залі №8 музею, була відкрита подібна виставка – «Роман Вайншток та художники групи «В»», присвячена вшануванню пам'яті миколаївського художника-педагога Вайнштока та 30-річчю заснування його учнями групи «В». Експозиція представляла твори Р. Вайнштока (1932-1988) та його 17 учнів: В. Головачова, В. Гоманюка, Л. Діордіци-Литвиненко, Д. Детковської, Л. Євдокименкової, П. Живової, Б. Калини, Н. Каляси-Сокирко, В. Лещенко, Ю. Марченка, І. Павленка, В. Платонова, А. Приступи, В. Сергєєвої-Рахмангулової, І. Сліпухи, Г. Шмаленка, Т. Шмаленка. Особливістю експозиції було експонування в єдиному виставковому просторі 44 робіт художника-педагога Вайнштока та 69 робіт учнів майстра. Серед жанрового розмаїття творів – портрети, натюрморти, пейзажі, жанрові роботи. Знаковими роботами виставки були твори Вайнштока «Автопортрет» (1986), «Пейзаж з віслюком» (1975), «XX століття» (1979), «Уранішній улов» (1984) та ін. Розвиваючи оригінальний художній стиль, Вайншток не нав'язував його своїм учням, а трепетно плекав художню індивідуальність кожного з них. Учень Вайнштока, Володимир Платонов, зазначив: «Нам очень повезло быть с таким мастером. Всех нас объединила любовь к Учителю и его искусству. При этом исключалось подражание ему. ... Поэтому прослеживается в каждом из нас общий дух, а по сути все в своём процессе развития» [2, с.4]. Виставка «Роман Вайншток та художники групи «В»» (2019) надала містянам унікальну можливість познайомитись з творами Вайнштока із фондів музею та роботами його талановитих учнів з їх приватних колекцій.

Упродовж декількох десятиліть музей проводить виставки циклу «Нові імена», відкриваючи для широкого загалу імена талановитих українських митців. У 2019 р. на виставці «Лики красоть» («Лики краси») свої роботи експонували різні за віком та художніми уподобаннями миколаївські мисткині: професійна скульпторка Наталя Макаєва та членкиня ТО «Прибужжя» Антоніна Бурдіна. Для обох експоненток це була перша виставка робіт у музеї. Вона виявила їх спільні захоплення

одними ж і тими історичними персонажами, які прославилися в галузі культури, мистецтва, літератури. В єдиному експозиційному просторі було представлено 18 тематично споріднених груп робіт, що розкривали художні образи: «Мерлін Монро», «Коко Шанель», «Агата Крісті», «Герої твору Лесі Українки «Лісова пісня»» та ін. Роботи Макаєвої претендували на своєрідність розвитку сучасного рельєфу, а ювелірні прикраси Бурдіної вражали складною технікою вузлів і багатством використання природних та штучних матеріалів. Усього в експозиції виставки було представлено 108 робіт, створених мисткинями упродовж 2018-2019 рр.: 72 твори Макаєвої (37 – рельєфи, 35 – графіка) та 36 ювелірних виробів Бурдіної. Експозиція мала авторську побудову, мисткині дали волю своїй фантазії. Креативним дизайнерським елементом виставки було використання природних матеріалів (коренів та гілок дерев), які слугували допоміжним тлом для експонування ювелірних виробів.

Виставка «Лики краси» викликала інтерес у глядачів своєю неординарністю. В експозиції вдало поєдналися, здавалося б, несумісні між собою твори образотворчого мистецтва (скульптура, графіка, декоративно-ужиткове мистецтво) та природні матеріали без обробки.

19 липня 2019 року музей презентував персональну виставку творів члена ТО «Прибужжя», живописця і графіка І. Карачевського (1948-1919) «Мальовничими стежками художника Ігоря Карачевського». Це була чергова персональна виставка творів митця і перша, яка відбулася у Художньому музеї, на превеликий жаль, і остання (художник помер 29 вересня 2019 р.). Упродовж життя Карачевський вів активну виставкову діяльність. «З 2002-2012 роки організовується п'ятнадцять персональних виставок у різних містах України. 2012 рік – дві виставки в Англії (Лондон). Брав участь також у предакційних виставках у Франції (м. Париж, м. Евіан). 2015-2018 роки виставки в Миколаєві та Очакові» [3, с.2]. Виставка творів Карачевського представляла частину творчого доробку художника, створеного упродовж 2000-2019 рр. – пейзажі, натюрморти, портрети. Центром експозиції виставки був «Автопортрет у светрі» (2012), який передав власне бачення автором себе як людини та митця. Експозиція виставки налічувала 50 робіт (48 живописних та 2 графічних) із приватної колекції художника. Серед представлених творів переважали пейзажі Миколаївщини (26 краєвидів), багато з яких були присвячені Кінбурну. Миколаївська журналістка Наталя Христова писала: ««Изначально городской» житель Игорь Карачевский постоянно живёт на Кинбурне больше 25 лет. Работать в таком ограниченном «пространстве тем» – непросто. И нужно по-настоящему любить эту малую свою родину, чтобы черпать от неё силы и вдохновение для творчества» [4, с.6]. Виставка робіт І. Карачевського досягла своєї мети, а саме: популяризувала творчість «співця Кінбурну», дала можливість нових творчих імпульсів для розвитку власної образотворчості глядачів, плекала почуття любові до України.

2019 р. Художній музей ім. Василя Верещагіна продовжив знайомити глядачів з творчістю сучасних митців із різних міст України. 21 травня 2019 року в музеї була відкрита персональна виставка творів заслуженого художника України Сергія Шаповалова (м. Кропивницький), яка мала поетичну назву «Весь світ у твоїх долонях» і присвячувалася коханій дружині художника, колоритний образ якої митець відтворив на картині «Сонячний провулок». Виставка живопису С. Шаповалова (1943 р. нар.) – професійного художника (випускника живописного факультету Київського державного художнього інституту) представила частину великого творчого доробку митця. Експозиція виставки займала великий експозиційний простір (зали музею №8, №9) та налічувала 101 твір (100 – живопис та 1 графічна робота) із приватних колекцій С. Шаповалова та організатора виставки миколаївського колекціонера В. Юрлова. Твори Шаповалова вирізнялися високою майстерністю виконання, експресивністю пастозного мазка, яскравим та насиченим колоритом, класичними канонами побудови композиції тощо. Натюрморт та пейзаж – улюблені жанри живопису Шаповалова. Рухливі мазки пензля художника відтворили на полотнах образи природи України – ліричні пейзажі Кіровоградщини, Чернігівщини, Миколаївщини, Криму та ін. Близько 50-ти представлених на виставці робіт – краєвиди («Веселинівка. Весна», «Осінь у Миколаєві», «Симеїз. Крим» та ін.). Чудові натюрморти підтвердили славу Шаповалова як одного з найкращих українських художників, що працює в жанрі натюрморту. Виставка «Весь світ у твоїх долонях» дала можливість миколаївцям відкрити для себе творчість яскравого представника сучасної української живописної школи Сергія Шаповалова.

На честь 90-річчя від дня народження та 10-річчя вшанування пам'яті заслуженого художника УРСР Анатолія Завгороднього (1929–2009) в музеї 5 грудня 2019 року була відкрита виставка «Геній морської стихії». Вона започаткувала музейний цикл виставок під назвою «Легендарні імена Миколаєва». Завгородній вніс величезний особистий вклад в організацію та розбудову Творчої спілки художників у Миколаєві (нині Миколаївська обласна організація Національної спілки художників України). Закоханий у місто корабелів, художник оригінальною художньою мовою своїх творів розповідав світу про кораблі, порти, море, суднобудівні заводи, людей праці та красу природи Миколаєва і Причорномор'я. За життя художника Завгороднього, у музеї відбулося ряд його ювілейних виставок робіт (1994-1995, 2004-2005). 2010 р. в музеї експонувалася виставка-пам'ять, приурочена 80-річчю з дня народження митця.

Експозиція виставки «Геній морської стихії» (2019-2020) була представлена в залі №9 музею. Вона складалася із двох комплексів – «Твори А. Завгороднього із фондів музею» та «Твори А. Завгороднього із приватної колекції сім'ї художника». Комплекси виставки територіально не відокремлювалися і були вільно розташовані на спільній експозиційній площі. Всього на виставці експонувалися 48 творів Завгороднього (10 живописних та 38 графічних). 25 експонованих робіт митця належали до приватної збірки Г. Завгородньої (дочки художника), а 23 роботи – фондам музею.

Виставка творів Анатолія Завгороднього «Геній морської стихії» – ретроспективна. Вона показувала великий часовий діапазон творчості митця від ранньої роботи «Рибаківка» (1956) до полотна пізнього періоду творчості – «Березанський лиман» (2005). Традиційно центром експозиції виставки стала картина «Море» (1976), яку Завгородній, визнавав однією з найкращих марин свого творчого доробку. Мистецький спадок Завгороднього великий та різноманітний: краєвиди, портрети, натюрморти. Але найбільше його приваблював мариністичний пейзаж. Саме марини принесли йому широке визнання. Художник безперестанку писав мінливе море захоплюючись його красою... На виставці були представлені роботи майже з усіх відомих серій митця: «Миколаїв – корабельний край», «Миколаїв – місто корабелів», «Миколаїв – колиска Чорноморського флоту», «Чорне море», «Біля рідних берегів», «По Угорщині», «По Італії». Минуло вже 10 років як художник Анатолій Завгородній відійшов у засвіти, а його твори продовжують вражати глядачів своєю красою. Колекції музею належать 33 роботи Завгороднього, більшість з яких експонувались на виставці «Геній морської стихії».

Вищевказані виставки лише частково характеризують активну виставкову роботу музею за 2019 р., де було організовано та проведено більше 10-ти різноманітних (ювілейних, персональних, групових тощо) довготривалих виставок, які викликали великий інтерес у поціновувачів образотворчого мистецтва.

Список використаних джерел

1. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: навч. посіб. – Київ: Знання, 2008. – 428 с.
2. Каталог ювілейної виставки «Роман Вайншток и его ученики». Група «В». Графіка. Живопись. / Авт. вступ. ст.: Владимир Платонов. – Николаев, ЧП Шамрай П. Н, 2019. – 43 с.
3. Каталог виставки творів Карачевського Ігоря Олександровича. / Авт. вступ. ст.: Інта Зелена. – Миколаїв, 2019. – 2 с.
4. Христова Н. Впечатления, настроения, эмоции Игоря Карачевского. // Вечерний Николаев. – №57 (4261), 25 июня 2019 г.